

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 1. Horae Tertiae mysteria. Numerus Ternarius commendatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

CAPUT VII.
DE TERTIA.

S. I.

*Hora Tertiae mysteria. Numerus Ternarius
commendatur.*

METRUM XIII.

Q Vis me Numinis impetus
Sublimem vacuo librat in aëre?
Falsa ludor imagine?
An celsum volucris transilio polum?
Quò me nubila præpetem
Attollunt rapido turbine concitum?
Aut quis me potuit furor
Stellis inferere, & concilio Dei?
Absistant procul impii,
En præsens Deus est: Sentio spiritum.
Rugitu reboat polus,
Atque ether rapidis depluit ignibus.
O vos pectora pandite,
Quos Numen populi cœtibus eripit.
Nil parum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. Sed referens Deo
Gratas obsequii vices,
Devotis feriam sidera vocibus.

I. Elevatus est enim ab ortus sui primordio igneus so-
lis splendor, altius processit, dilatavit radios, incaluit,
& invaluit acrius ardens, efficacius illuminans, po-
tentius influens. Novis igitur illustrata fulgoribus fi-
delium Ecclesia tertia diei hora rursus laudes Deo ca-
nit, nova luce divinæ cognitionis induitur, novo ve-
ritatis

ritatis splendore allicitur, sacrarumque precum delectabili suavitate pinguescit. Quomodo enim hac hora tacere poterit, quam tot veneranda mysteria, ipsaque Spiritus sancti gratia cœlestium charismatum sacramentis nobilitarunt? Nimirum hac hora Dominus noster ex sententia (a) Ruperti Abbatis spinis coronatus Judæorum vocibus crucifixus est, juxta illud, (b) *Fili hominum, dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus*: nam Pilato judicante illum dimitti, firmaverunt sibi sermonem nequam, pertinaciter clamando, Crucifige crucifige. Et ille quidem iniquus judex sacrilegis Judæorum clamoribus commotus, auctorem vitæ morte turpissima condemnavit. Jesus autem cum iniquis reputatus, Agnus sine macula sævissimæ luporum rapacitati traditus est. Tum bajulans sibi crucem ad locum supplicii contumeliis & blasphemis laceffitibus pervenit: ipsoque patibulo in terra defixo immania tormentorum genera erga ipsum Dei Filium innovata sunt. Hæc verò omnia hora tertia contigisse (c) Ignatius Martyr, & Athanasius observant.

II. Ipsum etiam Tertiæ nomen ex ternarii numeri significatione multa suggerit haud indigna solerti consideratione. Trias princeps imparium numerus, perfectusque censetur, nam prior initium, medium, & finem sortitur: & quia unitate media interveniente sectionem non recipit, ut in duo æqua dividatur, ided, teste (d) Hugone, indissolubilia, & incorruptibilia designat. Monadem fabricatori Deo, diadem materiæ, triadem idealibus formis aptarunt (e) Antiqui, ac propterea ipsa Trias mundana perfectio est. Celeberrimum est Pythagoræ dogma, numerum ternarium masculinum esse, & aptissimum ad agendum. Atque hinc

a Rupert. lib. 1. de div. off. cap. 3. b Psalm 56. c Ignat. ep. ad Trallian. Athan. lib. de Virginit. d Hugo vict. lib. de scriptur. cap. 15. e Martian. Capella lib. 7. Aristoteles 1. de cœlo.

emanasse arbitror vulgata illa inter sapientes proloquia, Tria esse omnia, Tria in sacrificiis offerri debere, ut sic omnia in Deum conditorem referri viderentur. Trina in corporibus dimensio est: Geometrici corporis prima planities tribus lineis constat, quibus trigonalis forma concluditur. Formæ, & actui ob perfectionem attribuitur Ternarius. Monas per Ternarium omnia perficit, ac definit: estque Trias unitatis tam internæ, quam externæ fœcunda expressio. Pythagoras, qui primus in Italiam Philosophiam invexit, tantum Ternario tribuit, ut omnem Deitatis rationem eo perfici affirmarit. Idem nullum numerum in se amplius duci voluit, quam trino progressionis ordine, adeò cubum in numeris velut completum observabat. Porrò hunc numerum habemus à natura: est enim progressus multitudinis ab uno, & ad unum regressus. Opifex seipso contentus summa unitas est, in creaturas, quas produxit, diffunditur binarius, easdem ad se revocando ternarium complet reductis omnibus in proprium finem. Unitas perfectissima est, binarius dividens infastus, ternarius convertens in Deum felicissimus. Tres sunt rerum omnium proportionales, quas Timæus vincula nominat, Musica, Arithmetica, Geometrica: his constat universi pulchritudo. Quid plura? Mundus Archetypus, adoranda scilicet, & augustissima Trinitas in simplicissima unitate hunc numerum modo prorsus ineffabili consecravit. Extant in sacris literis innumeri propè ternarii, quos sancti Patres ad hujus mysterii notitiam applicarunt. Theologi quoque cum (f) Magistro sententiarum, imaginem & vestigium Trinitatis in omnibus creaturis trina rerum diversarum expressione agnoscunt, & admirantur. Adorabilis sancta Trinitas, ait (g) Chryostomus, in Ternario gloriam habet, & veneratur Deus Ternarii prædica-

f Magist. 1. sent. g Chryl. to. 4. hom. in illud Apost. Cum autem subje-
 fuerint illi omnia.

tionem in terra, & virtutum numerum, quod numero sanctæ Trinitatis respondeat. Multi sunt Patriarchæ, & Deus seipsum vocat Deum Abraham, Isaac, & Jacob. Non quod non sit etiam Deus Moysis, & aliorum, sed veneratur sicut in imagine in terrenis cœlestia. Quid dicam de mundo Angelico, cujus triplex Hierarchia, & cujusque Hierarchiæ triplex chorus, triplex item actus, purgandi, illuminandi, & perficiendi? Quid de cœlesti, ejusque motu? Quid de elementari? Quid de Microcosmo, ejusque potentiis, & facultatibus? In his enim omnibus admirabilis Ternarii vis, & efficacia relucet.

III. Volunt Platonici apud Franciscum Georgium (h) Venetum, res omnes superiores Ternarii cubo, inferiores autem triplici enneade comprehendere. (i) Potho Prumiensis Presbyter in libris de domo Dei inter multa, quæ de hujus numeri excellentia differit, illud præcipuè subtilissima indagatione investigat, quomodo Ternarius ad animam pertineat. Poëtæ cum sacrificia, libamina, & lustrationes describunt, hunc numerum solent adhibere. Virgilius in Pharmaceutria.

*Terna tibi hæc primum triplici diversa colore
Licia circumdo, terque hæc altaria circum
Effigiem duco. Et paulo post.
Nectæ tribus nodis ternos Amarilli colores.*

Idem in Georgicis. k

*Ter liquido ardentem perfudit nectare Vestam,
Ter flamma ad summum tecti subjecta reluxit.*

Et in Æncide. (l)

*Idem ter socios pura circumluit unda
Spargens rore levi, & ramo felicis olive,
Lustravitque viros.*

h Fr. Venet. Harm. mundi cantic. 1. ton. 3. & 5. i Potho l. 2. & 4. de domo Dei. k Virg. Georg. l. 4. l Æncid. lib. 6.

Ovidius. (*m*) *Terque senem flamma, ter aqua, ter sulphure lustrat.*

Idem. *Terque manu permulsit eum, tria carmina dixit, Carmina mortali non referenda sono.*

Propertius (*n*)

Terque meum tetigit sulphure, & igne caput.

Joannes (*o*) Tzetzes in historiis triplicem mortuorum conclamationem commendat ex Homero. (*p*) Theocritus in Idyllis, (*q*) Apollonius in Argonauticis, & alii Poëtæ passim eodem numero utuntur. Deficiet me dies singula enarrantem, quæ ad Ternarii commendationem faciunt. Plura curioso lectori (*r*) suppeditabunt Girardus Rufus in Mysticis commentationibus ad Severini Boethii Arithmeticam, Annibal Rosselius in Pymandrum Trismegisti, Nicolaus Cusanus de docta ignorantia, Marsilius Ficinus in Plotinum, Petrus Bongus de mysteriis numerorum, Aufonius in grypho ternarii, Macrobius in somnium Scipionis, Martianus Capella libro de nuptiis Philologiae, Nicomachus Gerasenus in Arithmetica Theologica apud Photium, Albinus Flaccus apud quem extant quidam versus sancti Ambrosii de Ternarii mysteriis, & alii plures. Mihi non libet hæc diutius sectari, merito enim imprudentiæ accusarer, si lucem à minutis facibus mutuarer, quando fulget splendidissimus sol.

m Ovid lib. 6. meta. lib. 4. Fastorum. *n* Propert. lib. 4. eleg. 9. *o* Tzetes Chiliad. 5. v. 550. *p* Theocrit. Idyll. 2. *q* Apollon. lib. 2. *r* Rufus lib. 1. c. 9. l. 1. cap. Rossel. l. 2. q. 1. c. 1. diffusissime Cusan. l. 1. Ficin. in Plotin. l. 3. Enn. 1. Bongus c. de Ternario. Aufonius Idyll. 11. Macrobi. lib. 1. cap. 6. Capella lib. 7. Photius Cod. 187. Alb. Flaccus in fine ep. 69.